

Ko je prišel na cesto v leškem grabnu, je pri prvi hiši zagledal leška patrona. Sv. Volben je imel škofovsko kapo na glavi in palico v roki, sv. Ana pa je ponižno stala za njim.

»Dober večer!« je pozdravil sv. Lenart. »Mislil sem, da se bosta izognila grabna in hiš in šla čez hrib na Ladrata.«

»Preveč polzko je tam dol,« je odvrnil sv. Volbenk.

»No, saj je prav, da prideta včasih s samotnega hriba tudi dol v graben med svoje knape,« ju je podražil sv. Lenart, ko so šli mimo rudniških hiš. — »Škoda! Tam gor imata dve cerkvi kar na kupu, tu spodaj pa nobene ni.«

Sv. Ana se je žalostno ozirala po ubogih kočah, kamor ni posijalo solnce ne poleti ne pozimi. Nasproti njim so prišli mrki možje s karbitovkami; obrazi so jim bili rumeni in trudni.

»Glej, Jezusovi bratje,« je šepetala sv. Ana in molila zanje.

»Čujem, da jih je mnogo odšlo na Francosko in Holandsko za kruhom. — Kaj res ni več premoga tu?«

Sv. Volbenk je zamahnil s palico in ni rekel nič.

Molče so korakali dalje. Pust in mračen je bil graben, stiskal se je vedno bolj, tako da je vsem odleglo, ko so prišli čez Mežo. Pri Rebernikovi kovačnici so obstali.

»Ceste so pa res slabe,« je menil sv. Volbenk in si pogledal po blatnih čevljih.

»Slabe, slabe,« se je oglasil sv. Janez, ki je pravkar prišel s Poljane.

»No, ti si imel najlepšo! Če bi bil k Hrastu stopil, te bi bil gotovo s avtom pripeljal,« je pozdravil sv. Bolfenk patrona s Poljane.

»Najbližji si, pa si zadnji,« ga je podregnil sv. Lenart.

Iz sosednjih gostiln je zadonela silvestrovska razposajenost.

Sv. Janez Krstnik je hudo pogledal in bi bil najrajši šel nad veseljake s kako spokorniško pridigo.

»Vse novo, vse novo!« se je čudil sv. Lenart, ki je med letom malo kaj izvedel, kaj se godi po dolini. Kar nagledati se ni mogel ličnih in čednih hiš. »Prevalje bodo kmalu mesto, če pojde tako naprej. Glej, glej! Celo kavarno že imajo!«

Sv. Janez je gledal strogo pred se in se ni zmenil za posvetno lepoto. Strumno je korakl na čelu in le včasih je ošvignil sv. Lenarta s karajočim pogledom, češ, bolj ko cveti posvetnost, bolj hirajo duše. Sv. Lenart pa je bil dobre volje, še zažvižgal bi bil in dejal: »Nikar, sv. Janez, tako strogo ne glej! Saj je lep božji svet! Gorjanec sem in Gorjanci smo veseli.«

Mimo farovškega polja so prišli, kjer ima »Korotan« veliko žago in ogromne kupe lesa.

»Kaj bo, kaj bo,« je zmajal sv. Volbenk, ki se je ustrašil za lepe gozdove, ki so vsako leto bolj redki.

Deset je bila ura, ko so prišli pred farno cerkev. Pred župniščem je čakala sv. Barbara, ki je prišla sama z bližnjega griča nad Brančurnikom. Poleg nje sta stala ponižna sv. Kozma in Damijan z Brinjeve gore.

»No, ali sta še vedno sama v leseni kapelici?« je pozdravil sv. Lenart tovariša z Brinjeve gore.

»Kamenje je že pripravljeno za cerkev,« je potrdil sv. Kozma.

»Oh, saj to je že dvajset let pripravljeno,« je odvrnil sv. Lenart. »Kdor od nas svetnikov doslej ni prišel pod streho, odslej bo težko. Ljudje so danes drugačni.«

Sv. Kozma in sv. Damijan sta žalostno prikimala.

»Pojdimo,« jih je pozval sv. Volbenk. Spoštljivo so si otrcali sneg in blato ter stopili v stransko kapelo farne cerkve.

Tedaj se je razlila rajska svetloba po svetišču, z velikega oltarja je stopila Marija in prišla med svetnike. Pokleknila so pred njo, poljubili ji rob plašča in šepetali:

»Zdrava, Kraljica!«

»Zdrava, Mati božja!«

Neskončno milo se jim je smehljala, krona se ji je bleščala na glavi, dva angela sta jo spremljala.

Nato so odšli vsi po vrsti pred glavni oltar, kjer se je odprl tabernakel in zableščala monštranca, v njej pa Jag-nje božje.

Do tal so se priklonili in v zboru častili Svetega, Mogočnega, Dobrega:

»Svet, svet, svet . . .«

»Svet, svet, svet . . .«

Potem so molili drug za drugim:

»Za uboge . . . Za lačne . . . Za tiste, ki se jočejo . . . Za tiste, ki jih ljudje sovražijo . . .«

»Za vse tiste, ki se naši priprošnji priporočajo . . .«

»Za vse tiste, ki se naši priprošnji priporočajo . . .«

Molili so, ko je odbila enajsta ura; molili, ko je bila dvanajsta.

Tedaj je zašumelo krog cerkve, mrtvi so vstajali, begali in hiteli na svoje nekdanje domove, trkali in nemo pro-

sili; trkali narahlo trikrat in opominjali . . .

Se bolj goreče so molili svetniki. Ko je odbila dvanajsto uro, je bilo zopet vse tiho.

Svetniki so vstali in odšli z Marijo, farno patrono, v kapelo. Angeli so jim prinesli klopi, da so se usedli. Pred njimi je bila velika knjiga faranov, rajnih in živih in tistih, ki se še niso rodili.

Listali so po nji in pisali novo življenje, ki bo vzraslo v novem letu, in pisali smrt . . .

Komu so jo zapisali? Nekoč se je ba-je neka radovedna ženska skrila za krstni kamen in prisluškovala seji svetnikov. Neumnica je menila, da je svetniki ne bodo opazili. Ti se niso brigali zanjo, ker jih itak ni mogla razumeti; le na koncu je stopil eden k nji: »Ženska! Za plačilo tvoji predrzni radovednosti naj ti bo dano, da boš videla vse tiste, ki smo jih nocoj zapisali smrti, z mrtvaško glavo!«

Zjutraj je našel organist nesrečno radovednico v nezavesti. Ko je prišla k sebi, je z groznim krikom zagledala pred seboj moža — z mrtvaško glavo. Pri maši na novega leta dan je videla med verniki kakih šestdeset otrok, fantov, deklet, žen in mož — z mrtvaškimi glavami. Ko je pol blazna prišla domov, je zazijala pred ogledalom; kajti tudi iz njega se ji je režala — mrtvaška glava . . .

Teden dni potem so jo pokopali. — Da, v novoletni noči pišejo farni patroni v knjigo življenja in smrti.

Bog ve, koga!

Morda očeta? Mater? Brat? Sestro? Nevesto? Ženina? Moža? Ženo? Otroka? —

Zahvaljen Bog, da ne vemo . . . — —

Ko je odbila ura ena, so prihajali svetniki zopet iz cerkve, h gospodu dekanu so še šli in ga v sanjah pozdravili ter mu želeli veselo novo leto — zanj in za vso faro . . .

Iv. Vesenjaki:

Iz razgovora z visokim vojaškim dostojanstvenikom.

Višji vojaški dostojanstvenik, ki biva že več let v Sloveniji in ima za naše ljudstvo veliko razumevanja in ljubezni, mi je na moja vprašanja v razgovoru dal zanimiva pojasnila. Dobro je, da bistveno izve naša mladina, naši starši in vzgojitelji.

Zdravje.

»Vsako leto vidite velik del naše odrastle mladine. Ali mi hočete povedati kaj splošnega o zdravstvenem stanju?«

»Moška mladina na severni meji naše države, mislim predvsem na slovensko kmetijsko mladino, je povprečno zelo zdrava in razmeroma krepka. Telesnih hib in nedostatkov od rojstva je malo, vendar je pri nekaterih opaziti zdelanost in pri nekaterih posledice slabše hrane.

»Ste opazili kakšne posebne bolezni?« »Niti stalnih posledic kakšnih na-

lezljivih boleznih niti boleznih samih ni veliko. Posebno pohvalno in razveseljivo za vsakega ljubitelja naroda in države pa je, da ni niti desetinke odstotka najgusnejših spolnih boleznih, posebej pa prav nič med kmetijsko mladino. Lahko rečem: v tem oziru je ljudstvo zdravo in neokuženo; le nekaj trahoma je med ljudmi v Prekmurju.« (Trahom je nalezljiva bolezen na očeh.)

Obnašanje in alkohol.

»Srčno me veselijo vaša opazovanja o zdravstvenem stanju naše mladine. Ali bi mi hoteli povedati, kaj ste opazili, kašnega obnašanja je naša mladina in ali je prišla pred vas pijana?«

»Obnašanje mladine je pretežno lepo in dostojno. Vidi se to tudi iz odgovorov na vprašanja, ki jih često stavimo. Odgovori so večinoma točni, jasni in stvarni, vendar ne povsod. Tukaj opa-

stane naslednik kardinala — državnega tajnika Gasparrija. — Pretečeni teden je bil zadnji v slovesnostih zlate svete maše Pija XI. Papež je obhajal slovesno službo božjo v cerkvi sv. Petra. Udeležilo se je te slovesnosti tudi precej Slovencev, med njimi kot zastopnik levantinske škofije pomožni škof dr. Ivan Tomažič.

Kako se je godilo katoliški Cerkvi v Italiji. Kako je Italija postopala z zastopniki katoliške Cerkve, kaže na primer statistika iz leta 1855. Takrat je bilo pred sodnijo 25 škofov. Obsojenih je bilo 12, trinajstim se kljub vsemu prizadevanju ni moglo napraviti ničesar. —

NOVICE

Naznanilo.

Spodnještajerska ljudska posojilnica v Mariboru

obrestuje od 1. januarja 1930 naprej hranilne vloge

brez odpovedi po 5%

proti trimesečni odpovedi po 7%

Rentni davek plačuje hranilnica sama in dobi vlagatelj obresti v polni meri brez kakoga odtegljaja izplačane.

Za načelstvo: DR. A. JEROVŠEK.

Finančni inspektorat v Mariboru. Z odlokom finančnega ministra, objavljen v belgradskih »Službenih Novinah«, se ustanovi finančni inspektorat v Mariboru, ki bo obsegal davčne urade v Dolnji Lendavi, Murski Soboti, Ljutomeru, Gornji Radgoni, Ormožu, Ptuj, Mariboru, Prevaljah, Slovenjgradcu, Šoštanj, Celju, Konjicah, Slov. Bistrici, Šmarju pri Jelšah in Rogatecu. V pristojnost tega inspektorata bodo zaenkrat spadali posli, ki se tičejo neposrednih davkov, izvzemši odmere družbenega davka. Finančni inspektorat v Mariboru začne poslovati 1. januarja 1930.

Župnik Jožef Gunčer umrl. V nedeljo, dne 22. decembra je umrl pri St. Mihaelu tamošnji g. župnik Jožef Gunčer. Rodil se je leta 1863 v Slov. Bistrici. Pri St. Mihaelu, ki je težavna gorska župnija, je čupnikoval celih 25 let. Blagopokojni je bil dobra duhovniška duša, priljubljen in spoštovan od vseh, ki so ga poznali. Ostanj mu ohranjen časten in hvaležen spomin!

Umrli je g. Stern Jurij, hišni posestnik v Tattenbachovi ulici 10 v Mariboru, star 77 let. Po poklicu je bil kovač ter je marljivo izvrševal svoj posel do starosti. Bil je globoko veren in je hodil vsak dan k sveti maši. Svojega verskega prepričanja se tudi pred svetom ni sramoval. Pri volitvah se je bojeval in vztrajal v prvih vrstah. Preko 31 let je bil tudi cerkveni ključar župnijske cerkve Matere Milosti in boter zvonov. Zapustil je žalujočo ženo. Ostanj mu

Dva kardinala in trije škofje so bili internirani. Okoli 50 škofov je bilo v prognanstvu. Eden kardinal in 16 škofov je umrlo od žalosti in radi raznih preganjanj, ki so jih morali pretrpeti. In to vse samo radi tega, ker so branili pravice Cerkve.

Papeževa skrb za misijona. V zadnjem času je sprejel papež predstojnike redov, ki se bavijo z misijoni v poganskih deželah. Bilo je pri tej avdienci zastopanih 60 narodov. Papež je v svojem nagovoru posebno obsodil pretirano in nekrščansko narodnost, ki hoče imeti vero samo za svoje orodje in s tem veri ogromno škoduje.

med Slovenci ohranjen časten in hvaležen spomin.

Namesto venca na grob blagopokojnega Jurija Štern, hišnega posestnika in cerkvenega ključarja v Mariboru so darovali botri zvonov cerkve Matere Milosti v Mariboru znesek Din 480 za veliki Marijin zvon v baziliki. V isti namen so zložili člani Društva katoliških mojstrov 470 Din kot spomin na svojega dolgoletnega požrtvovalnega člana in odbornika g. Šterna.

Velik vlom v Mariboru. V Mariboru je bilo vlomljeno v blagajno znane stavbene tvrdke Rudolf Kiffman. Neznani svedrovec so odnesli iz blagajne 68 tisoč Din.

Umrli je v Geršaku pri št. Ilju stoproga dolgoletnega tamošnjega župana g. Reiterja in tašča g. nadučitelja Košutnika. Rajna je bila zavedna Slovenka in je vzgojila svoje otroke v slovenskem in krščanskem duhu. Blag ji spomin!

Novi železobetonski most čez Muro pri Radgoni bo otvorjen 15. januarja in bo ob tej priliki tudi slovesno blagoslovljen. Most stoji nekoliko nižje od prejšnjega lesenega. Širok je 8 metrov. Avstrijci so na levem bregu Mure zgradili tik ob mostu veliko moderno uradno poslopje. Polovico stroškov za most je nosila Jugoslavija, polovico pa Avstrija.

Nesreča. Iz Dola domov v Šmarjeto pri Rimskih toplicah se je vozil čevljar Ivan Supan s svojim sinom. Sredi potoja se je konj splasil ter zdirjal po hudem klancu navzdol proti Breznu. Sina, ki se je zavedal položaja, je vrglo z voza, da je zadobil pri padcu težke poškodbe na glavi. Očeta pa, ki je hotel konja umiriti, je vrglo pod konja. Ta mu je s kopitom presekal očesno, oziroma nosno duplino. Nato ga je vlekel voz toliko časa za sabo, dokler ni zadel ob drevo, kjer je obličal. Ponesrečena so prenesli v najbližnjo rudniško hišo, kjer mu je nudil prvo pomoč okrajni zdravnik dr. Čede iz Laškega. Prepeljali so ga v celjsko bolnico.

Vsestranska zanimivost v naši državi. Fruška gora je ponos in ljubezen Srbov in je neštetokrat opevana v narodni pesmi. Zakaž na Fruški gori, tem poboju v žarkem Sremu, raste trta in ta daje vince, da si vinski bratci kar prste oblizujejo, kadar ga pijejo. — Posebno imenitna so krčedinska vina, ki rastejo na takozvani »Jondi«, to je na hribu Krčedinu, polagoma se dvigajočim nad Donave. Ravno tu, na Krčedinu, skraj-

nem južnem koncu Fruške gore, pa so se pričeli pogrezati vinogradi. Nekaj korakov pred mejo občine Slankamen, so se že leta 1870 pričeli udirati vinogradi. Udria se je tedaj zemlja, zasajena s trtami v obliki polkroga, v premeru kakih 400 metrov. Pred desetimi leti so opazili, da se je zemlja znižala v terasah za približno tri do štiri metre. — Sedaj pa so postale te udrtine tako obsežne, da jih ni mogoče več zasuti, kakor so to delali poprej. Vinske trte, bruske in druga sadna drevesa so se posušila, na tej zemlji pa ni mogoče razen buč saditi nič drugega. Radi udrtin se morali opustiti tam tudi že večje zidavnice, ker se je bati, da se vsak čas podre. Skozi razpoke v zemlji je čuti ob dežju šumenje podzemnega potoka. — Pri tej, za nekatere vinogradnike občutni nesreči so napravili tudi prav zanimivo odkritje. Opazili so dele zida, ki je moral biti nekoč del velike trdnjave ali gradu. To so trije vzporedni zidovi, deloma dva metra, deloma pa še več zakopani v zemljo. Notranji zid je nekoliko ožji, kakor oba zunanja. Zidovi so skoro po dva metra debeli in zgrajeni iz velikih kremenjakovih kamnov, očitno izvirajočih iz donavske struge. Zid drži skupaj kakor cement trda malta. Ko se je zemlja pričela udirati, se je odlomil mogočen kamen v obliki 1.75 metra velike kocke in padel več metrov navzdol. V zidovju so našli človeške okostje in ostanke starih loncev. Nedvomno kažejo te najdbe, da je bila tam nekoč človeška naselbina. Morda gre tu res za rimsko mejno trdnjavo, ki so jo Rimljani sezidali približno za časa cesarja Avgusta, da bi se lažje obranili napadov Dakov, ki so se jih zelo ball in ki so prebivali v današnjem Banatu in v Rumuniji, oziroma napadov Jacigov, naroda step, ki je prebival v Bački? — Verjetno je to že, ni pa še znanstveno ugotovljeno. To stvar bi mogli razjasniti starinoslovci. Fruška gora torej nima samo svojega vina, ampak ima tudi svoje skrivnosti iz davne preteklosti.

O zlatu v naši državi. V berlinskem časopisu »Illustrierte Zeitung« poroča inž. Karol Pilepič iz Beograda o jugoslovanskih rekah in ozemljih, kjer se nahaja zlato. Med drugim piše: Že od nekdaj je naš narod iz rek zajemal in izpiral zlato. Še tik pred svetovno vojno se je moglo ob nekaterih rekah v Bosni in ob mnogih rekah in njihovih pritokih v Srbiji opazovati, kako so kmetje, ženske in otroci z navadnimi siti in plaincami iz peska izpirali zlato. Danes je pridobivanje zlata iz rek zakonito urejeno; kljub temu so še vedno na delu tatinski izpiralci in marsikaka vrečica zlatih zrn pride tajno na trg. Znamenje, s kako majhnim trudom se da pri nas še pridobivati zlato. To je umevno kajti voda, ki nosijo s seboj zlato, pušča najdebelejša zrna po skalovitih kotanjah ob svojem nezastraženem gornjem toku, dočim prihajajo v dolino s peskom samo najdrobnejša zrna. Po skalnatih, težko dostopnih predelih, ob izviri znanih zlato nosečih dotokov bi se dali s smotrenim izkoriščanjem še danes doseči bogati uspehi. V izsušeni strugi Jolašnice pri Vranju sem našel skoraj v vsakem kremenju zlato. — Še